



**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 22 lipca 2009 r.

**Zarząd
Gminnej Spółki Wodnej „Drohiczyn”
w Drohiczynie**

P/09/122
LBI-410-009-08/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Gminnej Spółce Wodnej „Drohiczyn” w Drohiczynie („Spółce”) stan utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w latach 2007-2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym 7 lipca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie w latach 2007-2008 dotacji z budżetu państwa na konserwację urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, natomiast negatywnie ocenia stan utrzymania tych urządzeń.

Na terenie statutowej działalności Spółki (Gminy Drohiczyn) - wg stanu na 30 czerwca 2009 r. - znajdowało się 8.389,15 ha zmeliorowanych użytków rolnych, w tym 7.927,45 ha zdrenowanych (z 1.016 studzienkami drenarskim). Na łącznej długości 128,3 km szczegółowych rowów melioracyjnych znajdowało się: 17 budowli piętrzących (zastawek lub przepusto-zastawek), 227 przepustów. Możliwość nawodnień obejmowała 105,20 ha powierzchni zmeliorowanych.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”,

1. W ocenie NIK stan utrzymania przez Spółkę urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (u.m.sz.) był niezadowalający, znacznie odbiegający od dobrych praktyk i zaleceń. Posiadana przez Spółkę dokumentacja techniczna, wskazywała na coroczną potrzebę konserwacji gruntownej 1/3 rowów melioracyjnych i bieżącą obejmującą ich całość, coroczne oczyszczanie studzienek drenarskich, przepustów i urządzeń piętrzących). Natomiast:

- w latach 2007-2009 (I półrocze), w ramach konserwacji gruntownej odmulaniem objęto 6,11 km rowów, tj. 4,8% łącznej ich długości (stanowiło to także 38,2% planowanych w tym zakresie robót),
- konserwacją bieżącą (polegającą na obkaszaniu skarp i wykaszaniu dna rowów) objęto 69,1 % w 2007 roku (88,71 km z 128,3 km) i 74,4% łącznej długości rowów (95,4 km z 128,3 km) w 2008 roku, mimo że dokumentacja techniczna jak i dobre praktyki przewidują dwukrotne wykonywanie tych zabiegów w ciągu roku,
- corocznym czyszczeniem studzienek drenarskich objęto 32,6% ich ilości w 2007 roku (332 z 1017 szt.), 4,9% w 2008 roku (50 z 1017 szt.) i 23,5% w I półroczu 2009 roku (239 z 1016 szt.),

co w przypadku 32,3% rowów (5,824 km z 18,024 km), poddanych przez NIK oględzinom, skutkowało przyspieszoną dekapitalizacją u.m.sz., przejawiającą się wypłyceniem rowów, ich zakrzaczeniami lub zadrzewieniami (ograniczającymi przepustowość jak i niszczącymi konstrukcję u.m.sz.), występowaniem podmokłego terenu w sąsiedztwie jednego z rowów (na długości ok. 200 m). Stan techniczny 19 z 20 studzienek drenarskich poddanych oględzinom był dobry, przy czym na 6 z nich brak było pokryw, na dwóch kolejnych wystąpiły ubytki w pokrywach, a jedna studzienka miała uszkodzony górny krąg. Także stan techniczny 2 z 4 przepustów poddanych oględzinom był dobry, natomiast pozostałe dwa wymagały konserwacji bieżącej. Przyczynami tego były:

- niewystarczające środki finansowe z powodu niskiej składki członkowskiej (na poziomie 15 zł/ha w latach 2007-2008 i 16zł/ha w 2009 roku od powierzchni zmeliorowanych), zapewniające sfinansowanie odpowiednio 88,9%, 88,6% i 88,3% planowanych wydatków, które i tak ograniczały się do najpilniejszych prac konserwacyjnych i były dostosowywane do poziomu pozyskiwanych przez Spółkę środków w latach poprzednich. Wykonywanie zabiegów w zakresie i z częstotliwościami wynikającymi z dobrych praktyk i opisanymi w dokumentacji technicznej Spółki byłoby możliwe przy składce członkowskiej w wysokości: 31,8 zł

- na 1 ha w 2007 roku, 35,2 zł w 2008 roku i 39 zł w 2009 roku, tj. odpowiednio wyższej o 112,0%, 134,7% i 143,7%,
- zaległości w opłacaniu składek, których ściagalność (bieżąca) wynosiła 77,9% w 2007 roku i 83,5% w 2008 roku. Na koniec 2008 roku zaległości wyniosły łącznie 35.989,60 zł (tj. 28,% w odniesieniu do rocznego przypisu 125.875,50 zł). Przyczyniło się do tego niekierowanie od 2008 roku tytułów wykonawczych do egzekucji, w związku z interpretacją Ministerstwa Finansów z 6 lutego 2008 r. (w której to przyjmowanie do egzekucji tytułów wykonawczych od spółek wodnych uzależniono od uzyskania przez nie stosownych orzeczeń sądowych),
 - wiek urządzeń (większość obiektów z lat 1960-1980), co przejawiało się ilością awarii drenarskich i potrzebami remontowymi studzienek drenarskich. W okresie objętym kontrolą usunięto 201 awarii drenarskich i wyremontowano 195 studzienek drenarskich, tj. 130% ich planowanej ilości (150 szt.), przeznaczając na to 148.600 zł, tj. 54,5% ogółu wydatków na konserwacje w tym okresie,
 - niedokonywanie przeglądów stanu technicznego u.m.sz., również przez Komisję Rewizyjną, mimo obowiązku określonego w § 27 ust. 1 statutu.
2. NIK pozytywnie ocenia wykorzystanie dotacji otrzymanych od Wojewody Podlaskiego. W latach 2007-2008 Spółka pozyskała w formie dotacji łącznie 45.051 zł (w tym 38.703 zł w 2007 roku i 6.348 zł w 2008 roku), które w całości przeznaczono na konserwację urządzeń melioracyjnych, finansując nimi 20,3% ogólnej wartości tych prac. W ramach pozyskania i rozliczenia dotacji – z zachowaniem obowiązujących procedur – przekazano wymaganą dokumentację, a informacje w niej zawarte były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.
3. W okresie objętym kontrolą na rachunek Spółki wpłynęło łącznie 372.039,50 zł, w tym: 326.182,84 zł składek członkowskich, 45.051 zł dotacji Wojewody Podlaskiego i 805,66 zł z dochodów z upomnień i odsetek bankowych. Wydatki zamknęły się łączną kwotą 342.361,38 zł, z których 272.633,89 zł (79,6%) przeznaczono na opłacenie prac konserwacyjnych, zaś pozostałe wydatki – 69.727,49 zł (20,4%) dotyczyły obsługi Spółki, w tym: prowadzenie księgowości i spraw Zarządu Spółki (przez Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Siemiatyczach) – 46.713 zł, inkasa sołtysów - 11.695,90 zł, innych wydatków - 11.318,59 zł (obejmujące koszty: Zarządu i Walnych Zgromadzeń, odbiorów robót konserwacyjnych, druków i znaczków, prowizji bankowych i opłat komorniczych).

4. W pracy Spółki wystąpiły następujące przypadki naruszeń przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne² i statutu Spółki:
- nie przedkładano Staroście Siemiatyckiemu uchwał Zarządu Spółki (dotyczących w okresie objętym kontrolą zatwierdzenia wynegocjowanych cen na roboty konserwacyjne), co było niezgodne z postanowieniami art.179 ust. 1 Prawa wodnego oraz § 23 ust. 2 pkt 18 statutu, zobowiązującymi do przedłożenia uchwał staroście w terminie 7 dni od dnia ich podjęcia,
 - wykaz członków Spółki (stanowiący załącznik do statutu) był nieaktualny, bowiem nie ujęto w nim Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego w Olsztynie Filia w Suwałkach Gospodarstwa Skarbu Państwa w Bielsku Podlaskim, a weryfikacja danych 169 osób ujętych na tym wykazie (11,1 % z ogółu 1.519, wg stanu na 8 maja 2009 r.), wykazała, że 29 z nich, tj. 17,2%, nie było już właścicielami gospodarstw rolnych na terenie Gminy Drohiczyn. W świetle uregulowań Prawa wodnego (art. 77 i art. 164-177) przesłankami członkostwa w spółce wodnej jest posiadanie gruntów objętych u.m.sz. lub odnoszenie korzyści z funkcjonowania tych urządzeń. Załącznikiem statutu (art. 166 ust. 2) jest wykaz członków spółki zawierający ich oznaczenia, wskazanie siedzib i adresów,
 - Przewodniczący Zarządu podpisywał jednoosobowo dokumentację dotyczącą przyznania i rozliczenia dotacji z budżetu państwa w latach 2007-2008, co było niezgodne z postanowieniami § 25 ust. 3 statutu, stanowiącymi, że *„oświadczenia woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych Spółki oraz dokumenty księgowe podpisują przewodniczący lub jego zastępca oraz jeden członek Zarządu albo dwie osoby upoważnione przez Zarząd (pełnomocnicy).*

Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podjęcie wspólnie z członkami Spółki działań w kierunku poprawy stanu utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.
2. Doprowadzenie do aktualności danych w wykazie członków Spółki, określonych w art. 166 ust. 2 Prawa wodnego.
3. Przedkładanie Staroście uchwał organów Spółki w terminie 7 dni od ich podjęcia zgodnie z postanowieniami art.179 ust. 1 Prawa wodnego oraz § 23 ust. 2 pkt 18 statutu.
4. Składanie oświadczeń woli przez Zarząd Spółki na dokumentach związanych z dotacjami stosownie do postanowień § 25 ust. 3 statutu.

² Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm., dalej zwanej „prawem wodnym”

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Spółki w terminie 30 od dnia otrzymania wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia przysługuje Zarządowi Spółki prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie oceny, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

2 powołanie
DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
Ryszard Walendzik